

УДК 368

Тетяна Косова,
д-р екон.наук, проф.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: mentor_ua@mail.ru

Ольга Слободянюк,
канд. екон. наук, доц.

Одеський інститут фінансів
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі,
м. Одеса, Україна,
e-mail: --2008@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УМОВАХ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Tetiana Kosova,
Dr. Sci. (Econ.),
Prof.

Donetsk National University
of Economics and Trade named after
Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: mentor_ua@mail.ru

Olha Slobodyanyuk,
Cand. Sc. (Econ.),
Assoc. Prof.

Odesa Institute of Finance
of the Ukrainian State University
of Finance and International Trade,
Odesa, Ukraine,
e-mail: --2008@ukr.net

PROSPECTS OF INSURANCE MARKET DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF ASSOCIATION OF UKRAINE WITH THE EUROPEAN UNION

***Мета.** Узагальнення змісту Директив Європейського Союзу у галузі страхування та визначення напрямів їх адаптації до інституціональних умов вітчизняного страхового ринку, а також перспектив його розвитку.*

***Методи.** У процесі дослідження використано такі методи: системний підхід, теоретичне узагальнення і порівняння, аналіз і синтез.*

***Результати.** В умовах підписання угоди про асоціацію України та ЄС співпраця у сфері страхування має ґрунтуватися на таких принципах: діяльність органу нагляду, ліцензування, зміни в управлінні, корпоративне управління, заходи внутрішнього контролю, активи, заборгованість, достатність капіталу та платоспроможність, похідні та поза балансні операції, перестраховування, управління ринком, фінансове звітування, інспектування на місці, санкції, бізнес-операції за кордоном, координація та взаємодія, конфіденційність.*

***Наукова новизна.** Реалізовано системний підхід до прогнозування наслідків ратифікації Україною стандартів Solvency II на шляху до побудови*

вітчизняного страхового ринку нової якості. До позитивних варто віднести: мінімізацію вірогідності виникнення банкрутства серед страхових компаній, зростання рівня довіри до них з боку страхувальників і страховиків; зниження вартості страхових продуктів і підвищення їх привабливості для споживачів; розвиток конкуренції, забезпечення прозорості ринку і поліпшення якості страхових послуг, залучення професійних актуаріїв до моделювання ризиків. Негативними наслідками очікуються: ускладнення діяльності страхових компаній із невеликим рівнем капіталізації і з обмеженим доступом до джерел фінансових ресурсів, скорочення числа функціонуючих страхових компаній; брак привабливих фінансових інструментів для інвестування.

***Практична значимість.** Отримані результати спрямовані на забезпечення підготовчого періоду до імплементації Директиви ЄС з ризик-менеджменту, орієнтовані на збільшення капіталізації вітчизняних страхових компаній.*

***Ключові слова:** страховий ринок, розвиток, перспективи, асоціація, Європейський Союз*

Постановка проблеми. Євроатлантичний зовнішньополітичний вектор нашої країни визначає концептуальні засади розвитку національної економіки національної економіки загалом, фінансового ринку і його страхового сегменту. Євроінтеграція є об'єктивним процесом поступового наближення та взаємопроникнення близьких за рівнем розвитку країн та формування на цій основі спільного політичного, економічного, торговельного, фінансового і валютного простору. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої, визначає перелік страхових і пов'язаних зі страхуванням послуг [1]: пряме страхування (зокрема спільне страхування), у т.ч. страхування життя та страхування інше, ніж страхування життя; перестраховування та ретроцесія; страхове посередництво, зокрема брокерські операції та агентські послуги; послуги, що є допоміжними стосовно страхування, зокрема консультаційна діяльність, актуарні послуги, послуги з оцінки ризику та послуги з вирішення претензій. Тому потребують обговорення питання впливу рішення про Євроінтеграцію на перспективи розвитку страхового ринку України. Коаліційною угодою [2] і Програмою діяльності уряду [3] визначено перспективи розвитку страхового ринку, пов'язані з медичним страхуванням, здешевленням страхових платежів (премій) за договорами страхування сільськогосподарських культур від ризику загибелі, утворенням спеціального органу страхування та фінансування експорту у формі експортно-кредитного агентства, що забезпечуватиме сприяння експансії українських експортерів на зовнішні ринки, приведенням законодавства про регулювання страхових компаній у відповідність з директивами ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування світового, європейського та вітчизняного страхового ринків обговорюються у

працях багатьох учених. Глобальна фінансова криза продемонструвала, що страхові компанії нездатні адекватно оцінити ризики, пов'язані з фінансовими інструментами, платоспроможністю контрагентів, інвестиційними вкладеннями. В свою чергу, це зумовлює необхідність вироблення нових правил міжнародного регулювання страхового ринку, нових методик нагляду за страховими групами, фінансовими конгломератами, оцінки їх фінансової стійкості та прийняття таких правил усіма основними учасниками світового страхового ринку шляхом зближення національних законодавств держав у цій сфері діяльності [4, с. 233].

Проявом глобалізаційних процесів на страховому ринку є розповсюдження іноземного капіталу на національні страхові ринки [5, с. 131]. Прихід іноземних інвесторів на український страховий ринок може мати як негативний, так і позитивний вплив на розвиток національних страховиків. Лібералізація торгівлі страховими послугами сприяла виходу українських страховиків на іноземні ринки, але показник експорту страхових послуг України значно поступається рівню інтеграції страхових ринків більшості країн Європи.

С. Арутюнян розглянуто та проаналізовано місце та рейтинг України у європейському просторі за макроекономічними показниками страхової діяльності: страховими преміями на ринках Life- і non-Life страхування [6, с. 10]. Визначено відмінності у формуванні та сучасній практиці вітчизняного та європейського страхового бізнесу. О. Прокоф'єва робить акцент на інтеграції українських страхових (перестрахових) компаній у світовий перестраховий ринок [7, с. 189]. Високо оцінюючи науковий доробок указаних авторів, слід наголосити на відсутності системного погляду на перспективи розвитку страхового ринку в Україні в контексті євроінтеграційних процесів.

Метою статті є узагальнення змісту Директив Європейського Союзу у галузі страхування та визначення напрямів їх адаптації до інституціональних умов вітчизняного страхового ринку, а також перспектив його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Угодою про асоціацію України та ЄС передбачено докладання необхідних зусиль для забезпечення впровадження міжнародних стандартів регулювання та нагляду у сфері фінансових послуг «Основні принципи страхування» Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (International Association of Insurance Supervisors (IAIS)), створеної у 1994 р. органами нагляду за діяльністю у сфері страхування (далі – органи нагляду) більше ніж у 100 країнах було створено IAIS (Міжнародну асоціацію органів нагляду за страхуванням) [8]. Головними завданнями IAIS стали:

– забезпечення кращого нагляду за діяльністю у сфері страхування як на рівні конкретної країни, так і на міжнародному рівні, з метою підтримки ефективних, законних, надійних та стабільних страхових ринків для забезпечення допомоги та захисту застрахованих осіб;

– об'єднання зусиль щодо розробки практичних стандартів для страхового нагляду, що мають бути визначені членами IAIS та використані ними під час їхньої діяльності;

- підтримання стосунків з іншими установами, що займаються аналогічним видом діяльності;
- забезпечення взаємної підтримки з метою збереження цілісності ринків;
- обмін важливою інформацією та досвідом з метою подальшого розвитку внутрішніх ринків страхування.

Діяльність IAIS передбачає: розробку міжнародних принципів, стандартів та управління страхуванням; забезпечення підтримки та вивчення документів, що стосуються страхового нагляду; організація конференцій та семінарів для наглядачів за страхуванням.

Ключові принципи страхування містять необхідні принципи для ефективної роботи системи страхового нагляду, зокрема:

- мають виступати основним орієнтиром для органів нагляду в усіх юрисдикціях;
- можуть бути доповнені залежно від спеціальних умов та особливостей ринків страхування;
- повинні допомагати органам нагляду виконувати свої функції на ринку страхування.

Органи нагляду повинні самостійно визначати, якою мірою дотримуватимуться принципів в їх юрисдикції. Свою власну оцінку дотримання найважливіших з них, наглядачі мають повідомити IAIS. Для цього асоціація розробила методологію принципів, згідно з якою визначається повний критерій для кожного принципу, який може бути використаний для оцінки його дотримання.

Ключові принципи страхування:

Принцип №1: Діяльність органу нагляду має бути організована таким чином, щоб він мав можливість виконати своє головне завдання – надати підтримку ефективним, законним, надійним та стабільним страховим ринкам, забезпечити допомогу та захист застрахованих осіб. Він повинен завжди виконувати це завдання відповідно до ключових принципів страхування.

Принцип №2: Ліцензування. Юридичні особи, які бажають займатися страховою діяльністю на внутрішньому ринку, повинні отримати відповідну ліцензію. Орган нагляду повинен оцінити здатність власників, компетентність директорів та менеджерів вищої ланки управління, потужність бізнес-плану, який може містити приблизний фінансовий звіт, основний план та намічений рівень платоспроможності.

Принцип №3: Зміни в управлінні. Орган нагляду повинен враховувати зміни в управлінні страхових компаній, які є резидентами цієї країни, встановлюючи чіткі вимоги щодо змін в управлінні. Вони можуть бути аналогічними або схожими на вимоги щодо надання ліцензії.

Принцип №4: Корпоративне управління. Стандарти мають визначати виконувану роль та відповідальність правління страхової компанії.

Принцип №5: Заходи внутрішнього контролю. Орган нагляду повинен мати можливість: спостерігати за внутрішнім контролем органів управління

страхової компанії та вимагати посилення цього контролю у разі необхідності; вимагати від керівництва страхової компанії забезпечення відповідного розумного контролю та кількісних стандартів для управління капіталовкладеннями та ліквідністю.

Принцип №6: Активи. Стандарти мають бути встановлені відповідно до активів страхових компаній щодо: обмеження у сумі, яка може бути представлена у вигляді фінансового інструменту, власності або дебіторів; вимог до вартості активів, які включено до фінансових звітів; зберігання активів; співвідношення активів та страхових зобов'язань; ліквідності.

Принцип №7: Заборгованість. Орган нагляду повинен встановлювати стандарти щодо заборгованості страхової компанії по страховим виплатам та стандарти для страхових резервів; суми кредитів для покриття заборгованості по страховим виплатам, що підлягають відшкодуванню згідно договорів перестраховування з даним перестраховиком.

Принцип №8: Достатність капіталу та платоспроможність. Вимоги до капіталу страхових компаній мають стосуватися мінімального рівня капіталу чи депозитів, який повинна досягти компанія. Вимоги щодо достатності капіталу мають містити дані про розмір, складність та бізнес-ризиків страхової компанії.

Принцип №9: Похідні та поза балансні операції. Орган нагляду повинен мати можливість висунути вимоги щодо використання фінансових інструментів, які не включено до фінансового звіту страхової компанії в частині використання похідних та позабалансових операцій.

Принцип №10: Перестраховування. Страхові компанії використовують перестраховування як засіб забезпечення виконання своїх страхових зобов'язань. Орган нагляду повинен мати можливість надати оцінку рівня забезпеченості та адекватності перестраховування. Страхові компанії мають оцінити фінансові можливості своїх перестраховиків, визначаючи таким чином, рівень взаємодії з ними.

Принцип №11: Управління ринком. Орган нагляду повинен пересвідчитися, що страховики та страхові посередники використовують необхідні знання, вміння та чесність у справах із застрахованими особами.

Принцип №12: Фінансове звітування. Для органів нагляду важливо отримувати необхідну інформацію з метою формування вірного уявлення про міцність фінансових операцій, які здійснює страхова компанія-резидент. Ця необхідна інформація міститься в фінансових та статистичних звітах, які регулярно заповнюються. Ці дані підкріплюються інформацією, яка надається за спеціальними запитами інспекторів органу нагляду актуаріями та зовнішніми аудиторами.

Принцип №13: Інспектування на місці. Орган нагляду повинен мати можливість: здійснити огляд справ страхової компанії, отримувати будь-яку

інформацію від страхової компанії, незважаючи на те, чи є ця інформація обов'язковою для всіх страхових компаній, чи специфічною для даної.

Принцип №14: Санкції. Орган нагляду повинен мати право допомагати страховим компаніям у вирішенні проблем, що стосуються ідентифікації ліцензій. Законодавство має встановити ряд повноважень органу нагляду, які можуть містити: право обмежувати бізнес-активність страхової компанії, наприклад, відмовляючи страховій компанії у дозволі на новий вид діяльності; право припинити діяльність страхової компанії, якщо її діяльність не є фінансово надійною, відкликання ліцензії чи здійснення превентивних заходів, якщо страхова компанія порушує законодавство.

Принцип №15: Бізнес-операції за кордоном. Страхові компанії мають тенденцію до розширення поля своєї діяльності за межами своєї країни, відкриваючи нові філії та представництва.

Принцип №16: Координація та взаємодія. Органи нагляду підтримують взаємозв'язок щодо інформації про діяльність страхових компаній, які здійснюють її більше ніж в одній юрисдикції. Для обміну необхідною інформацією між органами нагляду потрібно розробити ефективну комунікативну систему.

Принцип №17: Конфіденційність. Всі органи нагляду повинні дотримуватися офіційної таємниці стосовно інформації, отриманої ними в результаті нагляду. Від органу нагляду вимагається збереження конфіденційності інформації, яку він отримав від інших органів нагляду. Ця інформація може бути розголошена лише у випадках передбачених законодавством та/або за умови необхідності подання її до суду.

Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг були затверджені [9]:

- план імплементації положень Директиви 2002/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 9 грудня 2002 року про посередництво у страхуванні;
- план імплементації положень Директиви 2009/103/ЄС від 16 вересня 2009 року щодо страхування від цивільної відповідальності по відношенню до використання автотранспортних засобів та забезпечення виконання зобов'язань щодо страхування такої відповідальності (кодифікована версія).

З метою приведення законодавства України до вимог згаданих Директив ЄС, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, розробила пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», та зареєструвала у Верховній Раді України проект Закону України «Про страхування» реєстр. № 1797-1 від 06.02.2015 р. [10].

Зараз проводиться робота з підготовки до імплементації Директиви 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 р. про початок і ведення діяльності у сфері страхування та перестраховування

(Solvency II). Це фундаментальний перегляд режиму достатності капіталу в галузі страхування Європейського Союзу. Основною метою є створення загальноєвропейських вимог до капіталу та стандартів управління ризиками, які будуть застосовуватись замість вимог Solvency I. Під дію Solvency II підпадають усі страхові та перестрахові компанії з валовим доходом страховика більшим ніж 5 мільйонів євро або технічними резервами більшими ніж 25 мільйонів євро. Встановлення більш жорстких вимог достатності капіталу та ризик-менеджменту сприятиме зменшенню ризиків неплатоспроможності страховика, збитків споживача та дестабілізації ринка. Solvency II забезпечує можливість вдосконалення вимог до платоспроможності страховиків шляхом: впровадження системи, яка базується на обліку чинників ризику (ризик-менеджменту); використання інтегрованого підходу до формування страхових резервів і вимог до капіталу; використання внутрішніх моделей управління капіталом страховика; мінімізації впливу ризиків шляхом їх диверсифікації.

Висновки. В умовах підписання угоди про асоціацію України та ЄС співпраця у сфері страхування має ґрунтуватися на таких принципах: діяльність органу нагляду, ліцензування, зміни в управлінні, корпоративне управління, заходи внутрішнього контролю, активи, заборгованість, достатність капіталу та платоспроможність, похідні та поза балансні операції, перестраховування, управління ринком, фінансове звітування, інспектування на місці, санкції, бізнес-операції за кордоном, координація та взаємодія, конфіденційність.

Ратифікація Директиви з ризик-менеджменту, яка має назву Solvency II, матиме неоднозначний вплив на страховий ринок України. До позитивних слід віднести: мінімізацію вірогідності виникнення банкрутства серед страхових компаній, зростання рівня довіри до них з боку страхувальників і страховиків; зниження вартості страхових продуктів і підвищення їх привабливості для споживачів; розвиток конкуренції, забезпечення прозорості ринку і поліпшення якості страхових послуг, залучення професійних актуаріїв до моделювання ризиків. Негативними наслідками очікуються: ускладнення діяльності страхових компаній із невеликим рівнем капіталізації і з обмеженим доступом до джерел фінансових ресурсів, скорочення числа функціонуючих страхових компаній; брак привабливих фінансових інструментів для інвестування. Однак подолання вказаних наслідків є обов'язковою умовою побудови вітчизняного страхового ринку нової якості.

Перспективами подальших досліджень є розробка рекомендацій із адаптації положень Solvency II до інституціональних умов страхового ринку України.

Список літератури / References

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

- членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011
International Document (2014). Uhoda pro Asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu, z odniyeiy storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeyskym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony: Mizhnarodnyi document vid 27.06.2014 r. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. «Європейська Україна» : Угода про Коаліцію депутатських фракцій Верховної Ради України Восьмого скликання від 27.11.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/file/text/33/f439014n8.pdf>
European Ukraine (2014). Uhoda pro Koalitsiyu deputatskykh fraktsiy Verkhovnoyi Rady Ukrayiny Vos'moho sklykannya vid 27.11.2014 r. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/file/text/33/f439014n8.pdf>
 3. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України_: Постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 р. № 26-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/26-19>
On the Program of the Government of Ukraine (2014). Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrayiny vid 11.12.2014 r. № 26-VIII. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/26-19>
 4. Шевченко В. І. Визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку міжнародного страхового ринку в умовах глобалізації / В. І. Шевченко // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2014. – № 10. – С. 230–236.
Shevchenko, V. I. (2014). 'Vyznachennia stratehichnykh napriamiv podalshoho rozvytku mizhnarodnoho strakhovoho rynku v umovakh globalizatsiyi', *Naukovo-informacijnyj visnyk Ivano-Frankivs'kogo universytetu prava imeni Korolia Danyla Halys'koho*, no. 10, pp. 230-236.
 5. Цуркан І. М. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток страхового ринку України / І. М. Цуркан, І. Ю. Герасимова // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2014. – № 6. – С. 127–132.
Tsurkan, I. M. (2014). 'Vplyv hlobalizatsiynykh protsesiv na rozvytok strakhovoho rynku Ukrayiny', *Derzhava ta regiony. Seriya : Ekonomika ta pidpryemnytstvo*, no. 6, pp. 127-132.
 6. Арутюнян С. Перспективи розвитку страхового ринку України у контексті євроінтеграційних процесів / С. Арутюнян, О. Ітигіна // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2014. – № 7. – С. 5–15.
Arutyunian, S. (2014). 'Perspektyvy rozvytku strakhovoho rynku Ukrayiny u konteksti yevrointehratsiynykh protsesiv', *Naukovyi visnyk [Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu]*, no. 7, pp. 5-15.

7. Прокоф'єва О. В. Інтеграція українських страхових (перестрахових) компаній у світовий перестраховий ринок / О. В. Прокоф'єва // Європейські перспективи. – 2014. – № 2. – С. 187–191.
- Prokofyeva, O. V. (2014). 'Intehratsiya ukrayinskykh strakhovykh (perestrakhovykh) kompaniy u svitoviy perestrakhoviy rynok', *Yevropeys'ki perspektivy*, no. 2, pp. 187-191.
8. Policies and Procedures. International Association of Insurance Supervisors (IAIS) [On line] Available at: <http://iaisweb.org/index.cfm?event=getPage&nodeId=46842>
- Policies and Procedures. International Association of Insurance Supervisors (IAIS) [On line] Available at: <http://iaisweb.org/index.cfm?event=getPage&nodeId=46842>
9. Про затвердження планів імплементації актів законодавства ЄС: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 18.02.2015 р. № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN009902.html
- Pro zatverdzhennia planiv implementatsiyi aktiv zakonodavstva YeS: Rozporiadzhennia Natsionalnoyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh vid 18.02.2015 r. № 3. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN009902.html
10. Проект Закону про страхування: №1797-1 від 06.02.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53904
- Proekt zakonu pro strakhuvannia: №1797-1 vid 06.02.2015 r. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53904

Дата надходження рукопису 20.09.2015 р.

Цель. *Обобщение содержания Директив Европейского Союза в сфере страхования и определение направлений их адаптации к институциональным условиям отечественного страхового рынка, а также перспектив его развития.*

Методы. *В процессе исследования использованы такие методы: системный подход, теоретическое обобщение и сравнение, анализ и синтез.*

Результаты. *В условиях подписания соглашения об ассоциации Украины и ЕС сотрудничество в сфере страхования должно основываться на таких принципах: деятельность органа надзора, лицензирование, изменения в управлении, корпоративное управление, мероприятия внутреннего контроля, активы, задолженность, достаточность капитала и платежеспособность, производные и забалансовые операции, перестрахование, управление рынком, финансовая отчетность, инспектирование на месте, санкции, бизнес-операции за рубежом, координация и взаимодействие, конфиденциальность.*

Научная новизна. *Реализован системный подход к прогнозированию последствий ратификации Украиной стандартов Solvency II на пути к построению отечественного страхового рынка нового качества. К позитивным*

следует отнести: минимизацию вероятности возникновения банкротства среди страховых компаний, рост уровня доверия к ним со стороны страхователей и страховщиков; снижение стоимости страховых продуктов и повышение их привлекательности для потребителей; развитие конкуренции, обеспечение прозрачности рынка и улучшение качества страховых услуг, привлечение профессиональных актуариев для моделирования рисков. Негативными последствиями ожидаются: усложнение деятельности страховых компаний с небольшим уровнем капитализации и с ограниченным доступом к источникам финансовых ресурсов, сокращение числа функционирующих страховых компаний; дефицит привлекательных финансовых инструментов для инвестирования.

Практическая значимость. Полученные результаты направлены на обеспечение подготовительного периода к имплементации Директивы ЕС по риск-менеджменту, ориентированные на увеличение капитализации отечественных страховых компаний.

Ключевые слова: страховой рынок, развитие, перспективы, ассоциация, Европейский Союз

Objective. The article deals with the European Union Directives content generalization in the field of insurance and determining the ways of their adapting to the institutional conditions of the domestic insurance market, and the prospects for its further development.

Methods. The following methods were applied: the method of systematic approach, the method of theoretical generalization and comparison, the methods of analysis and synthesis.

Scientific results. In the context of the signing of the EU-Ukraine Association Agreement the cooperation in the area of insurance should be based on such principles: activities of the supervisory authorities, licenses, changes in management, corporate governance, activities of internal controls, assets, debts, capital adequacy and solvency, derivatives and off-balance sheet transactions reinsurance, market management, financial reporting, on-site inspection, penalties and foreign business operations, coordination and cooperation, confidentiality.

Scientific originality. A systematic approach to forecasting the consequences of Ukraine's ratification of Solvency II standards on the way to creating the domestic insurance market of a new quality was implemented. The positive consequences include: minimizing the likelihood of bankruptcy among the insurance companies, the confidence growth towards them with the insured and the insurer; reducing the cost of insurance products and increasing their attractiveness to consumers; development of competition, transparency of the market and the insurance services quality improvement, the involvement of professional actuaries to risks modeling. The expected negative effects are the following ones: insurance companies' complications connected with a high level of capitalization and limited access to funding

sources, reducing the number of operating insurance companies; shortage of attractive financial instruments for investment.

Practical value. *The results achieved aimed at ensuring the preparatory period to the implementation of the EU Directive on risk management. They are aimed at domestic insurance companies capitalization increasing.*

Key words: *insurance market, development prospects, the association, the European Union*

УДК 339.137.2

Лариса Самосьонук,
канд. екон. наук, доц.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: svv2000@mail.ru

КОНКУРЕНТНА ДИНАМІКА: ТЕОРЕТИЧНА ПЛАТФОРМА ДОСЛІДЖЕНЬ

Larysa Samosonok,
Cand. Sc. (Econ.),
Assoc. Prof.

Donetsk National University
of Economics and Trade named after
Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: svv2000@mail.ru

COMPETITIVE DYNAMICS: RESEARCH THEORETICAL PLATFORM

Мета. *Критичний аналіз сучасних концепцій конкурентної динаміки з метою удосконалення теоретико-методологічних засад дослідження конкурентної поведінки з урахуванням особливостей сегментів споживчого ринку та уточнення поняття конкурентної динаміки в дискурсі міждисциплінарного підходу до конкурентної поведінки в стратегічному управлінні.*

Методи. *Використані діалектичний метод наукового пізнання, а також комплекс загальнонаукових методів гносеології: теоретичного узагальнення і порівняння, методи угруповання і класифікації.*

Результати. *У роботі здійснено аналіз теоретичних засад дослідження конкуренції, конкурентної динаміки та стратегічних груп. Розглянуто місце та роль дослідження конкурентної динаміки в теорії конкуренції. Особлива увага приділена конкурентній поведінці фірм в умовах сучасних тенденцій розвитку галузевих ринків.*

Наукова новизна. *За результатами дослідження, критичного аналізу та узагальнення підходів зарубіжних та вітчизняних вчених до дослідження сутності конкурентної динаміки здійснено уточнення поняття конкурентної динаміки.*